

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Řádné zastoupení jako procesní záruka zajišťující nejlepší zájem dítěte“

Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR

Termín a místo konání: 18. března 2026 od 9:00
online

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Téma nabízeného programu se doslovně shoduje s bodem 105 Komentáře Výboru OSN pro práva dětí č. 14 z roku 2013 k **právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska**, představujícím jednu z nejvýznamnějších procesních záruk zajišťujících nejlepší zájem dítěte. Pravidlo, že kdykoliv má být učiněno rozhodnutí, které ovlivní konkrétní dítě nebo děti obecně, musí být dodrženy základní požadavky, je **nedílnou součástí třísložkového konceptu nejlepšího zájmu dítěte** (odst. 6 Komentáře). Rovněž Komentář Výboru OSN pro práva dětí č. 14 s v úvodu části věnující se procesním zárukám zaměřuje na povinnost členských zemí zavést formalizované postupy s přísnými procedurálními zárukami, jejichž účelem bude posuzovat a určovat nejlepší zájem dítěte, včetně mechanismů, jež budou konečné výsledky vyhodnocovat. Státy musí vytvořit transparentní a objektivní postupy pro všechna rozhodnutí přijímaná zákonodárci, soudy nebo orgány, a to zejména v oblastech, které mají **přímý vliv na dítě nebo děti**. Nabízený program se proto soustředí na jednu ze specifických oblastí, která je čím dál častěji předmětem pozornosti Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva, konkrétně na **požadavek řádného zastoupení dítěte**. Půjde jak o vyřešení otázky, **která osoba je vhodná být zástupcem dítěte**, tak i o vyřešení otázky, **jak si má zástupce dítěte počínat**. S ohledem na třísložkový koncept nejlepšího zájmu je třeba zdůraznit, že nejde o záruku pouze v procesu ve smyslu soudního nebo správního řízení, nýbrž

o záruku při jakémkoliv rozhodování dítěti (tedy i v oblasti práva hmotného, majetkové dispozice, zdravotnictví, školství apod.).

Na konci vzdělávacího programu bude absolvent schopen:

- chápat nejlepší zájem dítěte nikoliv jako nalezení nejlepšího řešení, nýbrž jako koncept ochrany práv a svobod dětí,
- vnímat procesní záruky jako nedílnou součást třísloužkového konceptu nejlepšího zájmu dítěte,
- interpretovat slovo „rozhodnutí“ nikoliv pouze jako výsledek nalézacího procesu soudního či správního, ale rovněž jako výsledek myšlenkové operace, kdy se subjekt hájící nejlepší zájem dítěte „rozhoduje“ něco konat či nekonat,
- naplnit procesní záruky jako pravidlo,
- vyvarovat se vnučení dítěti nebo rodině vlastní představy o tom, co je pro dítě nejlepší,
- schopen řádně zdůvodnit a vysvětlit každé své rozhodnutí,
- posoudit naplnění požadavku řádného zastoupení dítěte,
- interpretovat zákonná ustanovení nejen gramaticky, ale rovněž podle hodnot, které jsou chráněny ústavním pořádkem,
- specifikovat více a méně preferované osoby být zástupcem,
- definovat základní pravidla řádného zastoupení, konkrétně znalosti a schopnosti, neexistenci kolize a souhlas s výkonem zastoupení,
- v kontextu Úmluvy o právech dítěte volit správné a právně dovolené nástroje sociálně-právní ochrany dětí,
- účinně naplňovat participační práva dětí,
- vyvarovat se ústavněprávních a nezákonných pochybení při své činnosti,
- správně přistupovat k odpovědnosti za (rozhodovací) proces,
- řádně hájit nejlepší zájem nezletilého dítěte,
- určit následky pochybení,
- vyhledávat a pracovat s judikaturou.

Naplnění těchto cílů by mělo obecně posílit dovednostní kompetence cílové skupiny, zejména jde-li o právní argumentaci vůči rodičům a jejich právním zástupcům a vůči civilním soudům.

Dotazy, na něž by měl být kurz především zaměřen, lze posílat na kontaktní e-mail radovandavid@radovandavid.cz.

Obsah kurzu:

1. Nejlepší zájem dítěte v kontextu Úmluvy

- článek 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte
- nejlepší zájem dítěte jako:
 - právo
 - zásada
 - procesní pravidlo
- cíle konceptu nejlepšího zájmu dítěte
 - zejména plný a účinný výkon všech práv obsažených v Úmluvě
 - všestranný rozvoj dítěte
- zákaz převážení úsudku dospělé osoby ohledně nejlepšího zájmu dítěte nad povinností respektovat všechna práva dítěte
- neexistence hierarchie práv dítěte

- procesní pravidlo
 - má-li být učiněno rozhodnutí o dítěti nebo o dětech, musí tento rozhodovací proces zahrnout vyhodnocení možného dopadu na dítě nebo děti (jak pozitivní, tak i negativní dopady)
 - povinnost subjektu uvést, jak základní práva dětí byla při rozhodování respektována, že k nejlepšímu zájmu dítěte bylo přistoupeno jako k přednímu hledisku, na jakých kritériích bylo rozhodnutí postaveno a jak byl nejlepší zájem dítěte poměřen s jinými hledisky
- nejlepší zájem dítěte jako dynamický koncept
- význam Komentáře Výboru OSN pro práva dětí č. 14 z roku 2013 k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska

2. Význam procesních záruk

- analýza textu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte
- „jakákoliv činnost“
 - zdůraznění, že nejlepší zájem dítěte jako přední hledisko je třeba zohlednit nejen při rozhodování ve správním a soudním řízení, ale při všech úkonech – jednání, návrhy, služby, postupy, opatření (právní i faktická)
 - dopady na OSPOD nejen ve správním řízení, ale při jakékoliv správní činnosti
- „týkající se dětí“
 - konkrétní dítě jako adresát opatření (individuální plány, případové konference, správní rozhodnutí, opatrovnictví, poručenství)
 - skupiny dětí jako adresáti opatření (životní prostředí, hřiště, právní úprava, vzdělávání, digitální prostředí apod.)
- dítě
 - definice podle čl. 1 Úmluvy
 - osoby mladší 18 let
 - dosažení plné svéprávnosti
- závazek státu, orgánů, rodičů, pečujících osob a dalších subjektů garantovat nejlepší zájem dítěte včetně procesních pravidel
 - přímé dopady na OSPOD
 - nepřímé dopady na OSPOD, jde-li o jiné subjekty, např. poskytovatele sociálních služeb
- posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte
- vztah faktorů, které musejí být zohledněny při posuzování nejlepšího zájmu dítěte, a procesních záruk
- povinnost zavedení i dodržení procesních záruk vstřícných dětem
 - formalizované postupy v případě vydávání rozhodnutí
 - postupy při každodenní péči, výchově a zastupování dítěte
- výčet procesních záruk
 - právo dítěte vyjádřit svůj vlastní názor
 - zjišťování skutečností
 - vnímání času
 - kvalifikování odborníci
 - právní zastoupení
 - právní argumentace
 - mechanismy přezkoumání nebo revidování rozhodnutí
 - hodnocení dopadu na práva dítěte

3. Řádné zastoupení jako procesní záruka

- právní zastoupení
 - jednání jménem druhé osoby a na její účet
 - druhy zastoupení
 - specifika zastoupení dítěte
- zdůraznění nikoliv formálního zastoupení, nýbrž řádného zastoupení
- poukaz na bod 105 Komentáře Výboru OSN pro práva dětí č. 14 z roku 2013
- výběr vhodné osoby
 - odpovědnost za to, že dítě nejenže bude mít zástupce, ale
 - zástupce bude oblasti rozumět,
 - bude dostatečně iniciativní a aktivní a
 - nebude v kolizi se zájmem dítěte
- dopady nálezů Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2020 sp. zn. III. ÚS 3132/19 (a dalších)
 - určení osoby
 - způsobilost osoby být zástupcem dítěte
 - znalosti, schopnosti, rozpoznávací složka, možnost odhadnout budoucí vývoj a následky, zejména negativní, pro dítě
 - absence kolize zájmů
- výkon zastoupení zástupcem
 - aktivita, nikoliv pasivita
 - pravidelná revize poměrů na straně dítěte, za účelem řádného zastoupení
 - poukaz na procesní záruku „vnímání času“ v Komentáři Výboru OSN pro práva dětí č. 14
 - kontakt s dítětem
 - zastoupení dítě jako nositel participačních práv
- posouzení řádnosti zastoupení
 - odpověď na otázku, kdo je odpovědný nejen za výběr zástupce, ale rovněž kdo v zájmu dítěte dohlíží na řádnost výkonu zástupce
 - procesní garance nejlepšího zájmu
 - povinnost rozhodujícího subjektu dohlížet i na tuto oblast
- odpověď na otázku, zda vlastní rodič je vždy řádným zástupcem
- odpověď na otázku, zda OSPOD je pro dítě vždy vhodným zástupcem
- možnosti, jak může OSPOD odmítnout zastupování dítěte (argumentace)
- následky pochybení soudu, popř. jiného orgánu
 - zastoupení jako součást spravedlivého procesu
- přístupy dítěte (včetně zastoupení OSPOD) k opravným prostředkům
 - opravné prostředky
 - ústavní stížnost
 - lhůty
 - přípustnost
 - vyčerpání zákonných prostředků nápravy
 - obligatorní zastoupení před Ústavním soudem
 - zdůraznění kompetence Ústavního soudu, zejména jde-li o ústavnost postupů
- role Evropského soudu pro lidská práva
- možnosti OSPOD vytknout pochybení jiným subjektům
- nesprávný úřední postup a odpovědnost podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů

4. Právní úprava v ČR

- obecná právní úprava v zákoně č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku
 - zejména § 858 o rodičovské odpovědnosti a § 892 a násl. o zastoupení dítěte
 - právo rodičů zmocnit jinou osobu k vyřízení záležitostí dítěte
 - řešení kolizí
 - řešení neshod rodičů
 - ověření si pohnutek, motivů i důvodů konkrétních jednání jménem dítěte
 - pravidla pro poručníka, pěstouna a jinou osobu, jíž bylo dítě svěřeno do péče
 - opatrovnictví dítěte v občanském zákoníku
- procesní úprava v zákoně č. 99/1963 Sb., občanském soudním řádu
 - zastoupení zákonným zástupcem podle § 22
 - zastoupení na základě rozhodnutí soudu zejména podle § 29
- procesní úprava v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
 - zejména zastoupení „zpravidla“ orgánem sociálně-právní ochrany dětí podle § 469
- zastoupení dítěte v řízení o uložení opatření podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
 - postavení zástupce mladistvého podle § 43 a násl.
- zastoupení dětí v adhezním řízení podle zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu
 - zastoupení podle § 45 a násl.
- zastoupení ve zdravotnictví podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
 - zejména § 42 o výčtu zástupců dítěte a další

5. Judikatura

6. Diskuse a závěr